

แบบจำลอง โครง การศึกษาศำหรับเด็กวัย เร็ยสี่ ในชุมชนแอ็ดกกรุง เทพมหานคร

นาย เอนก ฤลบุตร

ศูนย์วิทยพัรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิตนฉบับนี้ เป็นส่วนหน่งของ การศึกษาคำมหลักสูตรปฏิญญาครุศาสตร์รณำฉบับพิศ

ภำควิทยำประณมศึกษา

บัณฑิตวิทยำลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ. ศ. 2526

ISBN 974 - 562 - 722 - 4

015230

I 18346868

A MODEL OF EDUCATIONAL PROGRAM FOR THE SCHOOL AGE CHILDREN
IN BANGKOK METROPOLIS SLUM AREA

Mr. Anake Doolbutr

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แบบจำลองโครงการการศึกษาสำหรับ เด็กวัย เยาวชน เยาวชน แอ๊ด
กรุงเทพมหานคร

โดย นาย เอนก คุลบุตร

ภาควิชา ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติ ให้นำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็น ส่วน
หนึ่ง ของ การศึกษา ตาม หลักสูตร ปริญญา มหาบัณฑิต

.....
..... คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประสิทธิ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ อ่ำไผ่ สุจริตกุล)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กวาง เตือน ออณวม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แบบจำลอง โครงการการศึกษาสำหรับ เด็กวัย เริ่ยนในชุมชนแออัด
กรุงเทพมหานคร

ชื่อนิติศ นาย เอนก คุณบุตร

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สมณ อมรวิวัฒน์

ภาควิชา ประถมศึกษา

ปีการศึกษา 25 26

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะ แบบจำลอง โครงการการศึกษาสำหรับ
เด็กวัยเรียนซึ่งขาดโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนแออัด ต่อสำนักงานการ
ศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบ
จำลองโครงการศึกษา เป็นประชาชนจากชุมชนแออัดประตู 1 หลังโรงเรียนอัสสัมชัญ
ซอยสวนหลวง 1 และวัดจันทร์ใน โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ กลุ่มหัวหน้าครอบครัว แม่บ้าน
ผู้นำชุมชน เด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เรียน และเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการทางการ
ศึกษา ที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยเรียนการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งไร้โอกาสเข้าเรียนใน
โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนแออัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ
สัมภาษณ์และบันทึก แล้วรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาการอยละ เกี่ยวกับสถานภาพของ
ผู้ตอบ และสรุปผลข้อมูลอื่นเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า สถานชุมชนแออัดที่ศึกษาในครั้งนี้มีลักษณะที่อยู่อาศัยชั่วคราว
 ทุกไตรมาส มีปัญหาค่ามสุขภาพอนามัย และเป็นแหล่งขายมูข ประชาชนส่วนใหญ่มีการ
 ศึกษาในระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่ำ สาเหตุที่เด็กไม่ได้เรียนเกิดจาก ความยากจน
 ครอบครัวแตกแยก และขาดหลักฐานเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร ตัวอย่างประชากรมีความเห็น
 ว่า รัฐควรช่วยเหลือจัดการศึกษาเป็นพิเศษแก่เด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียน โดยจัด
 โรงเรียน ครู และวัสดุอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอ การจัดการศึกษาที่เหมาะสมนั้น
 ควรจัดแบบผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ โดยหลักสูตร
 เน้นหนักวิชาชีพ วิชาสามัญ จริยศึกษา และสุขภาพอนามัยให้เหมาะสมกับสถานชุมชน

แบบจำลอง โครงการศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนในชุมชนแออัด จัดแบบ
 ผสมผสานส่วนคือของการศึกษาในระบบเข้าด้วยกันกับการศึกษานอกระบบ เสริมด้วย
 นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสม โดยจัดเป็นโรงเรียนย่อยขึ้นภายใน
 โรงเรียนใหญ่ (school with in school) มีการบริหารเป็นสัดส่วน แต่เชื่อมโยง
 กับการบริหารของโรงเรียนใหญ่ บุคลากรและทรัพยากรที่ดำเนินการส่วนหนึ่งมาจาก
 โรงเรียนสงเคราะห์เคลื่อนที่กรุงเทพมหานคร

วิธีจัดการเรียนการสอน ใช้ห้องเรียนบางส่วนหรือมางอาคารเรียนใน
 โรงเรียนกรุงเทพมหานคร จัดเป็นห้องเรียนพิเศษ จัดเวลาเรียนตั้งแต่ 15.30 น. ถึง
 19.00 น. การมาเรียนใช้วิธีไป-กลับ แบ่งชั้นเรียนออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 1
 เทียบเท่าชั้นประถมปีที่ 1-2 ระดับ 2 เทียบเท่าชั้นประถมปีที่ 3-4 ระดับ 3 เทียบ
 เท่าชั้นประถมปีที่ 5-6 ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตร 4½ ปี สำเร็จแล้วสอบเทียบเพื่อ
 รับวุฒิมัธยมศึกษาเทียบเท่าชั้นประถมปีที่ 6

หลักสูตร แบ่งเป็นกลุ่มวิชาบังคับ และวิชาเลือก ประกอบด้วยวิชาชีพ วิชา
 สามัญ จริยศึกษา และสุขภาพอนามัย

ระบบบริหาร แบ่ง เป็น 2 ลักษณะคือ การบริหารนอกสถานศึกษามีการร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนแออัด และประชาชนในชุมชน มีสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลาง การประสานงาน ส่วนการบริหารในสถานศึกษาจัดเป็นหน่วยงานย่อย ที่มีระบบงานเป็นของตนเองในการบริหารงานแต่มีความเชื่อมโยงกับโรงเรียนใหญ่ด้วย งบประมาณใช้จากงบประมาณของ กรุงเทพมหานคร รัฐบาล และการบริจาคจากมูลนิธิ องค์กรต่างๆ และเอกชน

การบริการ มุ่งแก้ปัญหาและบริการเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีบริการแนะแนวเด็ก การบริการด้านสุขภาพอนามัย จัดอาหารและอุปกรณ์การเรียนที่ให้เปล่า การแก้ปัญหาเฉพาะของเด็ก จัดหางานพิเศษเพื่อให้เด็กมีรายได้ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

การดำเนินการ ชั้นจัดตั้งและกำหนดนโยบาย เป็นไปในรูปคณะกรรมการ 3 คณะ คือกรรมการอำนวยการ กรรมการดำเนินการ และอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ โดยกำหนดนโยบาย กำหนดหลักสูตร เลือกโรงเรียนเข้าโครงการ ประชาสัมพันธ์กับชาวชุมชนแออัด อบรมสัมมนาปฏิบัติงานในโรงเรียนโครงการ ตลอดจนปรับปรุงการรับเด็กเข้าเรียนใหม่บรรดาศักดิ์ประสงค์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Result :

The basic data showed that, the condition of the people of the slum area, studied in this research, was poor in both standard of living and sanitation. The environment leadsto immoral deeds and crime. Most of the people were educated at the elementary level, and having low income. The school age children could not attend the school because of poverty, broken home and lack of legal birth cirtificate. The sample urged that the government had to support the budget for the school, personnel and teaching aids, so that these childern would have an opportunity to learn. The adequate educational management was to integrate the formal and nonformal system into a special program. The curriculum should be organized with emphasis of vocational training, literacy, moral education and community health.

The proposed model :

The educational program of the underpriviledged school age children in the slum area should be set by integrating good concepts of formal and non-formal education and supporting by educational innovation and technology. It should be operated as "the school with in school", administered this special program with cooperation of the main school administration. The personnel and resources should be transferred from the mobile school units of Bangkok Metropolis Administration.

Instruction and methodology.

The classroom for this group of children was a special room with in the main school building. The teaching learning period was

from 3.30 p.m. to 7.00 p.m. The class system was divided into 3 levels :

level 1 = grade 1-2 in normal class system.

level 2 = grade 3-4 in normal class system.

level 3 = grade 5-6 in normal class system.

The children of this program studied through level 1 - level 3 within 4½ years and took grade 6 examination with the Department of Nonformal Education to get the certificate of compulsory education.

The special curriculum of this program consisted of compulsory subjects and elective subjects. Those were vocational training courses, academic courses, moral education and health education.

There were two levels of the administration of this program : B.M.A.'s Division of Education level and the school level. For the first one, the Division of Education, B.M.A. would be the organizing center, working cooperatively with other institutions and the people in the communities. At the school level, the administration of this special program would be the complete unit operated within itself for this purpose but it had to be practically related to the main school. The financial resources come from the B.M.A. budget, government and donation from foundations, organization, and private sector.

The program aimed to serve the underprivileged children and parents in the slum areas and helped them to solve their problems. The services would be emphasized on guidance, health and sanitation, nutrition and free education. The children should be trained for special jobs, and correct use of leisure times.

The organization and policy setting of this program should be managed by 3 groups of committee, directing committee, operating committee and sub-committee in different tasks. These committees would work cooperatively in making decision for the policy, the curriculum implementation, schools selection, public relation, personnel training and improvement of the program to serve the objectives of this model.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ก็เนื่องมาจากได้รับความช่วยเหลือจาก
ศาสตราจารย์ สมณะ จงรวิวัฒน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ทรวางแก้ไข ตลอดจนให้ข้อคิด
และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ช่วย
สร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจให้เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะ การสร้าง
กำลังใจเปิดการวิจัย

ขอขอบคุณ ชาวชุมชนประจักษ์ 1 และวัดจันทร์ใน เจ้าหน้าที่ของ รัฐและนัก
วิชาการ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย เพื่อน และน้อง ๆ ตลอดจนทุกคนที่ช่วยเหลือ และเป็น
กำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สิ่งที่ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน
1,000.- บาท ผู้วิจัยขอขอบคุณ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เอเนก กลุบุตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิจกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
การดำเนินการวิจัย	6
คำจำกัดความ	7
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารการวิจัยและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	8
ลักษณะและปัญหาของชุมชนแออัด	8
เอกสารการสำรวจวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพการไร้โอกาส	
ทางการศึกษาในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร	17
ความเป็นมาของการพัฒนาชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร	
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	20
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยเรียนในชุมชนแออัด กรุงเทพฯ	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5	สรุปผลการวิจัยและแบบจำลองโครงการศึกษา	81
	สรุปประเด็นสำคัญที่นำมาพิจารณาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการ วางแผนจำลองโครงการศึกษา	83
	แบบจำลองโครงการศึกษาสำหรับเด็กวัยเรียนในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร	86
	บรรณานุกรม	113
	ภาคผนวก	119
	ประวัติผู้เขียน	157

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย